ЛИТОВСКІЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА.

№ 69.

KURYER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Вторникъ. 30-го Августа — 1838 — *Wilno. Wtorek. 30-go Sierpnia.*

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 21-го Августа.

4-го числа Государь Императоръ изъ Крейта изволилъ отправиться въ Мюнхенъ, куда Его Величество Король прибылъ въ тотъ же день, для принятія Государя.—На другой день, Государь Императоръ, въ сопровожденіи Короля, осматривалъ всѣ примѣчательности сей столицы: картинную галерею статуй древнихъ и нынѣшнихъ временъ и вновь возводимый Королемъ дворецъ.—Обѣдъ былъ у Короля.— Вечеромъ Его Величество изволилъ быть въ театрѣ.

6-го числа, въ день Преображенія Господня, и рожденія Ея Высочества Великой Княжны Маріи Николаевны, Государь Императоръ изволилъ быть у обѣдни въ Греческой церкви, а потомъ присутствовалъ у смотра войскъ, составляющихъ гарнизонъ Мюнхена, послѣ котораго отправился обратно въ Крейтъ, куда и прибылъ благополучно того же числа, въ шесть часовъ по полудни.

О пребываніи Его Императорскаго Высочества Государя Наслѣдника Цесаревича въ Эмсѣ, съ 26 Іюля (7 Августа) по 2 (13) Августа.

Съ 28-го Іюля, Его Императорское Высочество началъ пользованіе свое минеральными водами. Погода стоитъ самая благопріятная. Государь Цесаревичъ чувствуетъ себя весьма хорошо, и ежедневно, сверхъ обыкновенныхъ утреннихъ и вечернихъ прогулокъ пѣшкомъ, изволитъ ѣздить кататься по окрестностямъ, или въ экипажѣ, или верхомъ.

На другой день прибытія Государя Наслѣдника въ Эмсъ, всѣ Русскіе подданные, находящіеся здѣсь, на водахъ, имѣли счастіе представляться Его Императорскому Величеству. (*С. П.*)

Высочайшія Грамоты.

I.

Королевскому Датскому Чрезвычайному Посланнику и Полномочному Министру, Графу Блому.

Искреннее усердіе, съ коимъ вы при долговременномъ пребываніи въ Россіи способствовали къ сохраненію дружественныхъ сношеній Нашихъ съ Его Величествомъ Королемъ Датскимъ, и отличныя заслуги, вновь оказанныя вами во время присутствія въ Копенгагенѣ Любезнѣйшаго Сына Нашего Его Императорскаго Высочества Великаго Князя Наслѣдника Цесаревича, пріобрѣли вамъ полное право на истинную Нашу признательность. Въ ознаменованіе оной, Мы пожаловали васъ Кавалеромъ *Ордена Св. Апостола Андрея Первозваннаго*, знаки коего присемъ препровождая, пребываемъ вамъ благосклонны.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою подписано:

НИКОЛАЙ.

Въ Теплицѣ.
15-го Іюля 1838 года.

II.

Начальнику Инженеровъ Дѣйствующей Арміи, Нашему Генералъ-Лейтенанту Дену.

Отлично-ревностные и неусыпные труды ваши

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg, 21-go Sierpnia.

Dnia 4 Sierpnia, Cesarz Jego Mość z Kreuth wyjechał do Monachium, dokąd Jego Królewska Mość przybył tegoż dnia, dla przyjęcia Najjaśniejszego Pana.— Nazajutrz, Cesarz Jego Mość, w towarzystwie Króla, oglądał wszystkie osobliwości tej stolicy: galeryą obrazow, galeryą posągow starożytnych i nowszych czasów i nowo stawiany przez Króla pałac.— Obiad był u Króla.— Wieczorem Cesarz Jego Mość raczył bydź na teatrze.

Dnia 6-go, w dzień Przemienienia Pańskiego, i narodzin Jej Wysokości Wielkiej Xiężniczki Maryi Nikołajewny, Cesarz Jego Mość raczył bydź na Mszy Swiętej w kościele Greckim, a potém był obecnym na przeglądzie wojsk, składających garnizon Monachium, po którym udał się na powrót do Kreuth, dokąd przybył szczęśliwie tegoż dnia, o godzinie szóstej wieczorem.

O pobycie Jego Cesarskiej Wysokości Pana Następcy Cesarzewicza w Ems, od 26-go Lipca (7-go Sierpnia) do 2-go (13) Sierpnia.

Od 28-go Lipca, Jego Cesarska Wysokość rozpoczął swoją kuracyą wodami - mineralnemi. Pogoda trwa przyjemna. Cesarzewicz Jego Mość czuje się bardzo dobrze, i co dzień, oprócz zwykłych rannych i wieczornych przechadzek, przejeżdża się po okolicach, w pojeździe albo konno.

Nazajutrz po przybyciu Cesarzewicza Jego Mości do Ems, wszyscy poddani Rossyjscy, tu znajdujący się dla używania wód, mieli szczęście przedstawiać się Jego Cesarskiej Wysokości. (*P. P.*)

Naywyższe Dyplomata.

I.

Królewskiemu Duńskiemu Nadzwyczajnemu Posłowi i Pełnomocnemu Ministrowi, Hrabiemu Blom.

Prawdziwa gorliwość, z jaką przez długi pobyt wasz w Rossyi przykładaliście się do zachowania przyjacielskich stosunkow Naszych z Najjaśniejszym Królem Duńskim, i odznaczające się zasługi, nowo okazane przez was w czasie obecności w Kopenhadze Najukochańszego Syna Naszego Jego Cesarskiej Wysokości Wielkiego Xięcia Następcy Cesarzewicza, zjednały wam zupełne prawo do prawdziwej Naszej wdzięczności. Dla jej oznamionowania, Mianowaliśmy was Kawalerem *Orderu Św. Apostoła Andrzeja Pierwszego Wezwania*, którego znaki, przy niniejszym przesyłając, zostajemy ku wam przychylni.

Na autentyku Własną Jego Cesarskiey Mości ręką podpisano:

NIKOŁAJ.
(*P.P.*)

W m. Töplitz.
15-go Lipca 1838 roku.

II.

Naczelnikowi Inżynierów Armii Działającej, Naszemu Jenerał-Porucznikowi Denowi.

Odznaczające się gorliwością i niezmordowane pra-

по завѣдыванію работами въ крѣпостяхъ Западнаго Инженернаго Округа, всегда обращали на васъ особенное вниманіе Наше, и нынѣ съ особеннымъ удовольствіемъ Мы лично удостовѣрились съ сколь неимовѣрнею быстротою, примѣрною тщательностію и отличнымъ во всѣхъ отношеніяхъ успѣхомъ приводятся къ окончанію, подъ непосредственнымъ надзоромъ вашимъ, всѣ обширныя работы, въ тѣхъ крѣпостяхъ производимыя.

Желая изъявить вамъ полную признательность Нашу за столь полезные труды ваши, Всемилостивѣйше жалуемъ васъ Кавалеромъ *Ордена Святаго Благовѣрнаго Великаго Князя Александра Невскаго*, знаки коего при семъ препровождая пребываемъ къ вамъ Императорскою Нашею милостію благосклонны.

На подлинныхъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою подписано:

НИКОЛАЙ.

Въ Г. Варшавѣ.
19-го Іюля 1838 года.

(*Спб. В.*)

Въ воздаяніе отлично-ревностной службы, состоящаго при Намѣстникѣ Царства Польскаго вѣдомства Министерства Иностранныхъ Дѣлъ Статскаго Совѣтника, въ званіи Каммергера Двора Его Величества Князя *Козловскаго*, Всемилостивѣйше пожалованъ онъ въ Дѣйствительные Статскіе Совѣтники.

— Въ воздаяніе отлично-усердной и равностной службы, Всемилостивѣйше пожалованы: Директоръ Канцеляріи Главнокомандующаго Дѣйствующею Арміею, Статскій Совѣтникъ *Яновичъ*, и состоящій въ должности Полеваго Генералъ-Аудиторіата оной Арміи, 5-го класса *Григорьевъ*, въ Дѣйствительные Статскіе Совѣтники. (*С. П.*)

— Высочайшимъ Указомъ отъ 12 минувшаго Іюля нижепоименованные чиновники, выслужившіе въ настоящихъ чинахъ узаконенные сроки, Всемилостивѣйше пожалованы: Надворные Совѣтники: Ценсоръ Виленскаго Ценсурнаго Комитета Иванъ *Де-Невъ*, Экстраординарный Профессоръ Казанскаго Университета Михаилъ *Грацинскій*; 7 класса Старшій Бѣлостокскій Областный Контролеръ Людвигъ *Ляховичъ*, Гродненскій Губернскій Контролеръ Петръ *Васильевъ*, въ Коллежскіе Совѣтники; бывшій Председатель Кобринскаго Городоваго Комитета Титулярный Совѣтникъ Иванъ *Видацкій*, въ Коллежскіе Асессоры.

— Другимъ Высочайшимъ Указомъ, отъ того же числа нижепоименованные чиновники выслужившіе, въ настоящихъ чинахъ узаконенные сроки, Всемилостивѣйше пожалованы: Надворные Совѣтники: Уѣздные Врачи: Ливенскій Лука *Комарницкій*, Бобруйскій Готфридъ *Поль*, Старшій Помощникъ II-го Отдѣленія Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи Францискъ *Малевскій*, Подольскій Губернскій Казенныхъ дѣлъ Стряпчій Андрей *Рыбицкій* и числившійся при Министерствѣ Внутреннихъ Дѣлъ Александръ *Яновскій*, въ Коллежскіе Совѣтники; Ровенскій Уѣздный Казначей 7-го класса Степанъ *Лучинскій* въ 6-й классъ.

— Государственный Совѣтъ, въ Соединенныхъ Департаментахъ Законовъ и Экономіи и въ Общемъ Собраніи, разсмотрѣвъ представленіе Г. Министра Народнаго Просвѣщенія относительно вычета за чины и патенты съ чиновниковъ ученой и учебной частей, и находя предположенія его Министра основательными, мнѣніемъ *положилъ* постановить по сему предмету слѣдующія правила: 1) Съ Академиковъ и Адъюнктовъ Академіи Наукъ, съ Профессоровъ и Адъюнктовъ Университетовъ, Главнаго Педагогическаго Института и Ришельевскаго Лицея, а равно съ Прозекторовъ и Лекторовъ Университетовъ и Лекторовъ Лицеевъ Князя Безбородко и Демидовскаго, производить, по утвержденіи ихъ въ сихъ званіяхъ, вычетъ за присвоенные овымъ чины и за патенты на общемъ основаніи, если получающіе таковыя званія не достигли еще тѣхъ чиновъ. 2) Опредѣляющихся въ учебныя, или ученыя должности съ учеными степенями, утверждать въ предоставленныхъ тѣмъ степенямъ чинахъ и подвергать вычету за сіи чины и за патенты въ такомъ только случаѣ, когда по должностямъ присвоиваются имъ нисшіе противъ ученыхъ степеней классы. Мнѣніе сіе Высочайше утверждено 19 Іюля. (*С. В. N. 40*).

— Высочайшимъ указомъ, за собственноручнымъ Его Императорскаго Величества подписаніемъ, даннымъ Придворной Конторѣ Іюля 15 (27), Всемилостивѣйше повелѣно Члена Герольдіи Царства Польскаго, Статсъ-Совѣтника Эдуарда *Нѣмоевскаго*, зачислить по прежнему въ званіе Камергера Двора Е. И. В.

— Правленіе Россійскаго Общества для застрахованія пожизненныхъ и другихъ срочныхъ доходовъ и денежныхъ капиталовъ обращалось къ Г. Министру Внутреннихъ Дѣлъ, съ просьбою объ исхода-

ce wasze w zawiadywaniu robotami w twierdzach Zachodniego Okręgu Inżynieryi, zawsze zwracały na was szczególną uwagę Naszę, a teraz ze szczególném zadowoleniem osobiście przekonaliśmy się z jak trudną do uwierzenia szybkością, wzorową starannością i odznaczającym się we wszystkich względach skutkiem przyprowadzają się do końca, pod bezpośrzednim dozorem waszym, wszystkie obszerne roboty, w tych twierdzach wykonywane.

Chcąc oświadczyć wam zupełną Naszę wdzięczność za tak pożyteczne prace wasze, Najłaskawiej Mianujemy was Kawalerem *Orderu Świętego Prawowiernego Wielkiego Xiążęcia Alexandra Newskiego*, którego znaki przytém przesyłając, zostajemy ku wam Cesarską Naszą łaską przychylni.

Na autentyku Własną Jego Cesarskiej Mości ręką podpisano:

W Warszawie.
19-go Lipca 1838 r.

NIKOŁAJ.

(*G.S.P.*)

W nagrodę odznaczającej się gorliwością służby, zostający przy Namiestniku Królestwa Polskiego, wiedzy Ministeryum Spraw Zewnętrznych, Radźca Stanu, Szambelan Dworu Jego Cesarskiej Mości, Xiąże *Kozłowski*, Najłaskawiej mianowany Rzeczywistym Radźcą Stanu.

— W nagrodę odznaczającej się gorliwością służby, Najłaskawiej mianowani: Dyrektor Kancellaryi Główno-dowodzącego Działającą Armią, Radźca Stanu *Janowicz*, i zostający w obowiązku Polowego Jeneralnego Audytoryatu tej Armii, 5-ej klassy *Hryhorjew*, Rzeczywistymi Radźcami Stanu. (*P.P.*)

— Przez Najwyższy Ukaz pod dniem 12-m przeszłego Lipca, niżej wyrażeni urzędnicy, którzy wysłużyli w teraźniejszych rangach prawem przepisane okresy, Najłaskawiej mianowani: Radźcy Dworu: Cenzor Wileńskiego Komitetu Cenzury Jan *De-Néve*, Nadzwyczajny Professor Uniwersytetu Kazańskiego Michał *Graciński*, 7-ej klassy Starszy Białostocki Kontroler Obwodowy Ludwik *Lachowicz*, i Grodzieński Kontroler Gubernialny Piotr *Wasiljew*, Radźcami Kollegialnymi; były Prezydent Kobryńskiego Komitetu Mieskiego Radźca Honorowy Jan *Widacki*, Assesorem Kollegialnym.

— Przez inny Najwyższy Ukaz pod tymże dniem, niżej wyrażeni Urzędnicy, którzy w teraźniejszych rangach wysłużyli prawem zakreślone terminy, Najłaskawiej mianowani: Radźcy Dworu: Powiatowi Medycy: Liwieński Łukasz *Komarnicki*, Bobrujski Gotfryd *Pohl*, Starszy Pomocnik II-go Oddziału Własnej Jego Cesarskiej Mości Kancellaryi Franciszek *Malewski*; Podolski Gubernialny Strapczy Spraw Skarbowych Andrzej *Rybicki* i liczący się przy Ministeryum Spraw Wewnętrznych Alexander *Janowski*, Radźcami Kollegialnymi; Rowieński Powiatowy Podskarbi 7-ej klassy Stefan *Łuczyński* podniesiony został do 6-j klassy.

— Rada Państwa, na Połączonych Departamentach Praw i Ekonomii i na Powszechném Zebraniu, rozpatrzywszy przedstawienie P. Ministra Narodowego Oświecenia względnie potrącenia za rangi i patenta z urzędników wydziału uczonego i szkolnego, i znajdując projekta tego P. Ministra dostatecznemi, przez opinią *zamierzyła* postanowić w tej rzeczy prawidła następujące: 1) Od Akademików i Adjunktów Akademii Nauk, Professorów i Adjunktów Uniwersytetów, Głównego Instytutu Pedagogicznego i Liceum Ryszeliewskiego, również od Prozektorów i Lektorów Uniwersytetów i Lektorów Liceow Xięcia Bezborodko i Demidowskiego, uskuteczniać, po utwierdzeniu ich w tych nazwaniach, potrącenie za nadane im rangi i za patenta na powszechnej osnowie, jeżeli otrzymujący takie nazwanie nie osiągnęli jeszcze tych rang. 2) Naznaczanych do szkolnych albo uczonych obowiązków z uczonemi stopniami, utwierdzać w przywiązanych do tych stopni rangach i podciągać do potrącenia za te rangi i za patenta w takiém tylko zdarzeniu, kiedy z obowiązkow przyswajają się im niższe w porównaniu do uczonych stopniow klassy. Opinią tą Najwyżej została utwierdzona 19 go Lipca. (*G. S. N. 40*).

— Przez Najwyższy Ukaz, z Własnoręcznym Jego Cesarskiej Mości podpisem, danym Kantorowi Dworu 15-go Lipca (27), Najłaskawiej rozkazano Członka Heroldyi Królestwa Polskiego, Radźcę Stanu Edwarda *Niemojewskiego*, zaliczyć podawnemu w poczet Szambelanów Dworu Jego Cesarskiej Mości.

— Zarząd Rossyjskiego Towarzystwa dla assekurowania dożywotnich i innych terminowych dochodów i pieniężnych kapitałow udawał się do P. Ministra Spraw Wewnętrznych, z prośbą o wyjednanie mu dozwolenia

тайствованія оному дозволенія страховать пенсіи въ пользу рекрутъ. Г. Министръ Внутреннихъ Дѣлъ представлялъ о семъ Комитету Гг. Министровъ, по положенію коего 7-го минувшаго Іюня Государь Императоръ Высочайше повелѣть соизволилъ, испрашиваемое Обществомъ дополненіе къ уставу его 1835 года, на основаніи 52 § онаго, допустить въ слѣдующемъ видѣ: „Обществу дозволяется страховать пенсіи въ пользу рекрутъ, по желанію ихъ самихъ, помѣщиковъ и вообще разныхъ начальствъ и вѣдомствъ, „отдающихъ ихъ на службу, съ тѣмъ, что за каждые „два рубля единовременнаго взноса, платимаго Обществу при вступленіи рекрута въ службу, ему будетъ выдаваема, изъ суммъ Общества, по выслугѣ „положенныхъ лѣтъ, въ гвардіи 22, а въ арміи 25 „лѣтъ, пожизненная пенсія по одному рублю ежегодно; но вообще страхованіе на семъ основаніи пенсій совершенно зависитъ отъ добровольнаго на то „согласія самихъ рекрутъ, или тѣхъ, кои отдаютъ ихъ „въ службу.” (*С. В. N. 36*).

— По извѣстіямъ, полученнымъ изъ разныхъ Губерній, о состояніи хлѣбовъ и травъ въ истекшемъ Маѣ мѣсяцѣ, видно, что холода, вѣтры и засухи въ нынѣшнюю весну большею частію препятствовали успѣшному всходу озимаго хлѣба и произрастенію травъ; но во многихъ мѣстахъ наступившая теплая погода съ дождами, подавала надежду на поправленіе ихъ. Равномѣрно изъ многихъ мѣстъ получаются замѣчанія, что трава выросла низ а и рѣдка, именно по возвышеніямъ отъ засухи, и потому опасаются скудости въ сѣнѣ. На такія замѣчанія, можно сказать, что на низменныхъ и сырыхъ мѣстахъ, нынѣ травы хороши, а какъ съ Іюля стали перепадать дожди почти всюду, то можно надѣяться, что подростъ отавы, или второе сѣно, будутъ изобильны, и недостатокъ въ кормахъ не будетъ очень ощутителенъ. (*О.Г.Ц.П.*)

assekurować pensye na rzecz rekrutów. P. Minister Spraw Wewnętrznych przedstawiał o tém do Komitetu PP. Ministrów, po którego postanowieniu nastałém, 7-go przeszłego Czerwca, Cesarz Jego Mość Najwyżej rozkazać raczył, proszone przez Towarzystwo dopełnienie do jego ustawy 1835 roku, na osnowie 52 § tej ustawy, dozwolić w brzmieniu następującém: „Towarzystwu „dozwala się assekurować pensye na rzecz rekrutów, „podług życzenia ich samych, obywateli i w ogólności „różnych zwierzchności i zawiadowstw, oddających ich „do służby, z zastrzeżeniem, że za każde dwa ruble jednorazowej opłaty, płaconej Towarzystwu przy wejściu rekruta do służby, będzie mu wydawana, z summ „Towarzystwa, po wysłużeniu lat ustanowionych, w „gwardyi 22, a w armii 25 lat, dożywotnia pensya, po „jednym rublu corocznie; ale w ogólności assekurowanie na tej osnowie pensyj zależy zupełnie od dobrowolnego na to zgodzenia się samych rekrutów, albo „tych, którzy oddają ich do służby.“ (*G. S. N. 39*).

— Z otrzymanych z różnych gubernij doniesień o stanie zboż i traw w upłynionym maju, okazuje się, że zimno, wiatry i susza na wiosnę r. b. przeszkodziły po większej części dobremu wschodowi ozimin i wzrostowi trawy; w wielu jednak miejscach, nastała poźniej ciepła pogoda z deszczami, czyniła nadzieję poprawy urodzaju. Również dowiadujemy się z wielu miejsc, że w skutku posuchy, trawa wyrosła drobna i rzadka, mianowicie na miejscach górzystych; w skutek czego obawiają się niedostatku siana. Przeciw takim uwagom można powiedzieć, że po nizinach i miejscach wilgotnych, trawy teraz są piękne; że zaś od Lipca zaczęły kiedy niekiedy padać deszcze prawie wszędzie, przeto można mieć nadzieję, że potraw będzie obfity, a niedostatek nie będzie zbyt dotkliwym. (*G.R.K.P.*)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Германія.

Мюнхенъ, 23-го Августа.

Слышно, что Ея Величество Императрица Всероссійская выѣдетъ изъ Крейта въ Фридрихсгафенъ и оттуда возвратится въ Берлинъ.

Крейтъ, 22-го Августа.

Вчера обѣдали съ Ихъ Величествами Императоромъ и Императрицею Россійскими, Е. Вел. нашъ Король, Е. К. Выс. Кронпринцъ Прусскій, Е. К. Выс. Принцъ Карлъ, Ея Вел. Герцогиня Браганцкая и проч. Поелику вчера была непріятная погода, то высокія особы опять послѣ обѣда возвратились въ Тегерзе. Государь Императоръ большую часть дня занимается въ своихъ покояхъ, а Ея Величество при хорошей погодѣ, по употребляемому сывороточному пользованію, прогуливается утромъ пѣшкомъ въ долинѣ, а только ѣздитъ иногда по полудни. Число проживающихъ здѣсь иностранцевъ очень значительно. (*G, C.*)

Пруссія.

Познань, 20-го Августа.

Со всѣхъ сторонъ слышны жалобы на безпрерывные почти дожди и сырой воздухъ, приводящіе хозяевъ въ опасеніе, что уборка хлѣба, недавно предвѣщавшая обильную жатву, встрѣтитъ большое препятствіе. Къ несчастію большая часть жатвы уже пропала и если вскорѣ не перемѣнится погода, то могутъ случиться самыя пагубныя послѣдствія.

— Объявлена прокламація къ здѣшнимъ жителямъ, чтобы для успѣшнаго пособія бѣднымъ, именно съ наступающею зимою, открыть *рабочій домъ*, въ которомъ бы съ 15 Ноября по 15 Марта, каждый бѣдный и неимѣющій занятія, безъ различія пола и возраста, по своимъ силамъ находилъ работу, а слѣдовательно и жилище въ теплыхъ квартирахъ при достаточномъ и приличномъ продовольствіи и еще по мѣрѣ занятія получалъ бы остатки отъ содержанія наличными.—Съ рабочимъ домомъ, будетъ также соединено *заведеніе для береженія малыхъ дѣтей*, въ которомъ бы малые дѣти родителей занятыхъ работами, подъ присмотромъ учителя, обучались и упражнялись въ легкихъ ручныхъ работахъ. (*G. C.*)

Австрія.

Инспрукъ, 12-го Августа.

Во время принятія присяги, Императоръ, обращаясь къ штатамъ и здѣшнимъ Депутатамъ, съ искреннею и отеческою милостію сказалъ слѣдующія слова: „Съ радостію прибылъ я къ вамъ, возлюбленные подданные мои, жители Тироля и Форарлберга. Эта торжественная присяга, которую штаты и представители ваши готовятся принести мнѣ, запечатлѣна у васъ, какъ и у отцовъ вашихъ, въ сердцахъ, столько разъ уже доказавшихъ вѣрность свою. Я принимаю ваши обѣты съ растроганнымъ сердцемъ, какъ нѣкогда принимали ихъ мои предки и въ Бозѣ по-

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

Monachium, 23-go Sierpnia.

Słychać, że Cesarzowa Jej Mość Rossyjska wyjedzie z Kreuth do Friedrichshafen, a ztamtąd powróci do Berlina.

Kreuth, 22 Sierpnia.

Wczora u Najjaśniejszych Cesarstwa Ich Mość Rossyjskich, obiadowali Król nasz, J. Kr. Wys. Xiąże Następca Pruski, Jego Kr. Wys. Xiąże Karol, Jej Kr. Wys. Xiężna Braganza i inni. Ponieważ niepogoda nie dozwala przedsiębrać żadnej wiejskiej przejażdżki, przeto Wysokie Osoby po obiedzie powróciły do Tegernsee. Cesarz Jego Mość wielką część dnia przepędza na pracowaniu w swych apartamentach, a Cesarzowa Jej Mość przy pięknej pogodzie, używając kuracyi serwatkowej, rano przechadza się po dolinie, i tylko po południu używa niekiedy przejażdżki. Liczba bawiących tu cudzoziemców jest bardzo znaczna. (*A.P.S.Z.*)

Prussy.

Poznań, 20 Sierpnia.

Zewsząd dochodzą nas narzekania na ustawiczne prawie deszcze i wilgotne powietrze, przejmujące gospodarza wiejskiego obawą, że zbiór, nie dawno obfite rokujący plony, wielkiej dozna przeszkody. Niestety! wielka część żniwa już zginęła, i jeżeli powietrze się wkrótce nie zmieni, skutki nastąpią nader zasmucające.

— Ogłoszoną została odezwa do mieszkańców tutejszych, aby dla skutecznego ulżenia biednym, mianowicie z nadchodzącą zimą, obmyślono otwarcie *Domu roboczego*, któryby w zimowej porze od d. 15 Listopada do d. 15 Marca, zabezpieczył każdej ubogiej i zatrudnienia niemającej osobie, bez różnicy płci i wieku, w stosunku jej sił, robotę, a w skutek tej, pobyt w ogrzanych izbach przy dostateczném, ciepłém i dobrém pożywieniu, w miarę zaś jej pracy, jeszcze superatę z tejże w gotowiźnie.— Z domem roboczym, ma bydź zarazem połączony *Instytut pilnowania małych dziatek*, w którymby młodsze dzieci rodziców za zarobkiem idących, pod dozorem nauczyciela, miały naukę i zatrudnienie w lekkich pracach ręcznych. (*G.C.*)

Austrya.

Insbruk, 12 Sierpnia.

Przy składaniu hołdu, przemówił Cesarz w wyrazach ojcowskich i serdecznych, do stanów i deputatów krajowych: „Z radością przybyłem do was, moje kochane ludy Tyrolu i Vorarlbergu. Ta uroczysta przysięga wierności, którą mnie przez wasze stany i zastępców składać macie, pochodzi, jak niegdyś u ojców waszych, z serc, które tylokrotnej wierności dały dowody. Serce moje przyjmuje ją z tém rzewném rozczuleniem, z jakiém ją przyjmowali moi Przodkowie i w Bogu spoczywający Ojciec. Tak też i pozostanie! Pan kierujący losami państw, błogosławił zawsze taki

чивающій родитель мой. Всевышній, управляющій судьбою Царствъ, благословилъ союзъ сей ниспосылая на всѣхъ васъ благіе дары свои и укрѣпилъ его тяжкими испытаніями. И такъ, друзья мои, я сохраню къ вамъ отеческую привязанность завѣщанную мнѣ покойнымъ родителемъ моимъ; сохраните и вы вѣру праотцевъ вашихъ, чистоту нравовъ, древнюю вѣрность вашу, силу и твердость духа, и переданное вамъ предками вашими, сыновнее довѣріе къ покровительству вашего Монарха, и будьте увѣрены, собранные здѣсь штаты и представители, въ моей Императорской и отеческой милости и доброжелательствѣ."

Послѣ сей рѣчи, растроганные слушатели громкими криками изъявили радость свою; за симъ настала глубокая тишина. Тогда Гр. Вильчекъ, исправляющій должность мѣстнаго верховнаго правителя, подошелъ къ ступенямъ трона и растроганнымъ, но звучнымъ голосомъ принесъ Монарху благодареніе Тирольскихъ штатовъ.

— Въ предназначенный день на принесеніе присяги въ вѣрноподданствѣ Австрійскому Императору, весь дворъ, по выслушаніи торжественнаго Богослуженія, отправился слѣдующимъ порядкомъ въ залу, называемую исполинскою: впереди шествовала Императрица со своимъ дворомъ; за нею слѣдовала Марія Луиза Герцогиня Пармская и Эрцъ-Герцоги: Францъ Карлъ, Іоанъ, Райнеръ и Лудвигъ, и заняли мѣсто на приготовленномъ для нихъ возвышеніи, по правую сторону трона. Вслѣдъ за ними вошелъ Императоръ предшествуемый наслѣдными чиновниками двора, которые несли регаліи. Монархъ былъ окруженъ своими Адъютантами и высшими Государственными сановниками, и возсѣлъ на приготовленный тронъ. Послѣ того Канцлеръ двора Графъ Инзаги, при окончаніи торжественнаго обряда, произнесъ рѣчь, въ коей припоминалъ Тирольцамъ ихъ вѣрность и приверженность къ престолу въ достопамятное время затруднительныхъ обстоятельствъ; припоминалъ также, какъ они 22 года тому назадъ, приносили вѣрноподданническую присягу родителю нынѣ царствующаго Монарха и окончилъ увѣреніемъ, что хотя присягу произнесутъ только сто человѣкъ, но повторятъ съ жаромъ 800,000 вѣрныхъ и искренно приверженныхъ къ трону Тирольцевъ и жителей Форарльберга.

— Кантата Г. Гансбахера, исполненная на канунѣ принесенія присяги, заслужила похвалу знаменитыхъ особъ. Въ этотъ же день Ланнеръ восхищалъ публику въ театрѣ. Придворный балъ былъ весьма великолѣпенъ; Императоръ пробылъ на ономъ цѣлый часъ. Его Императорское Велич. самъ началъ стрѣльбу въ цѣль; погода была ясная, а солнечные лучи, проникая сквозь легкіе туманы окружающіе вершины горъ, представляли очаровательный видъ.

— Вблизи Инспрука, въ Галѣ, развалились два дома, въ которыхъ ночевали молодые горные стрѣлки, изъ числа коихъ 23 челов. засыпало обломками. Погребеніе этихъ несчастныхъ происходило торжественно, на другой день послѣ обряда присяги.

17-го Августа.

Императоръ съ Августѣйшею своею супругою, по окончаніи въ 8 часовъ въ придворной церкви богослуженія, на которомъ находились Ихъ Императорскія Величества, выѣхали изъ нашего города въ 9½ часовъ въ дальнѣйшій путь въ Миланъ. Жители Инспрука провожали Монарха громкими восклицаніями. Эрцъ-Герцоги Францискъ Карлъ и Людвигъ остались еще въ семъ городѣ, для осматриванія находящихся здѣсь заведеній; Эрцъ-Герцогъ Іоанъ выѣхалъ еще прежде. (*О.Г.Ц.П*)

Франція.

Парижъ, 20 го Августа.

Поспѣшное возвращеніе Принца Жуанвильскаго изъ лагеря подъ Люневилемъ, объясняетъ полученный имъ съ Королевскою подписью патентъ на чинъ Капитана фрегата и командира корвета *Créole*. Судно это стоитъ въ Брестѣ, имѣетъ 24 орудія и предназначено для усиленія эскадры, находящейся въ Мексиканскомъ заливѣ. Принцъ выѣдетъ 20 с. м. въ Брестъ, откуда отправится въ Мексику. По первому извѣстію о приготовленіяхъ къ войнѣ съ Мексикою, Принцъ спѣшилъ съ отдаленныхъ морей, ходатайствуя о позволеніи участвовать въ экспедиціи подъ начальствомъ Контръ-Адмирала Боденъ. Король не могъ отказать ему въ этомъ.

— Ночью съ 13 на 14 с. м. прибылъ въ Тулонъ пароходъ *le Vautour* съ извѣстіями изъ Алжира. Генералъ Генегекъ прибылъ въ этотъ городъ проѣздомъ въ Оранъ, куда онъ отправляется для осмотра войскъ. Генералъ Гальбуа заѣхалъ въ Лакаль, осмотрѣлъ на пути укрѣпленные лагери въ Дреанѣ, Недшмеѣ, Гуельмѣ и Меджесъ-эль-Гаммарѣ, а 1-го Августа принялъ начальство въ Константинѣ. Изъ этой крѣпости выступили отъ 800 до 1,000 чел. для сбора слѣ-

związek, ogólną wszystkich pomyślnością, i ciężkiemi próbami mocniej go utwierdził. Chcę zatém, moi mili, tak być waszym Ojcem, jak mój Ojciec przekazał Mi was jako swoje dzieci. Zachowajcie wasze uczucia religijne, waszą prostotę obyczajów, starodawną wierność, siły i wytrwałość, odwieczne synowskie zaufanie w opiece waszego władzcy i bądźcie zgromadzone stany i reprezentanci Tyrolu i Vorarlbergu pewnymi mojej Cesarskiej i ojcowskiej łaski i życzliwości."

Uczucie najżywszego rozczulenia objawiło się po tej mowie, naprzód przez odgłosy radości, a następnie przez głuchą ciszę, podczas której przystąpił do podnóżka tronu Hr. Wilczek, zastępca krajowego Rządcy, i głosem rozczulonym, lecz poważnym, składał Monarsze dzięki stanów tyrolskich.

—W dniu przeznaczonym na uroczyste składanie przysięgi i hołdu Cesarzowi, dwór, po wysłuchaniu nabożeństwa, udał się następującym porządkiem do sali, zwanej olbrzymią: naprzód szła Cesarzowa ze swoim dworem, następnie Arcy Xiężna Marya Ludwika Parmeńska: tudzież Arcy Xiążęta, Franciszek, Karol, Jan, Rajnery i Ludwik; wszystkie te Dostojne Osoby zajęły miejsca na przygotowanej dla nich wystawie po prawej stronie tronu; potém wszedł Monarcha, poprzedzany przez dziedzicznych urzędników dworu, niosących insygnia i otoczony swemi Jenerał-Adjutantami i Wyższemi Urzędnikami Państwa, zasiadł na tronie, poczém Kanclerz dworu Hrabia Inzaghi zagaił obchód uroczysty mową, w której przypomniał Tyrolczykom ich wierność i poświęcenie się dla tronu w pamiętnych i przykrych okolicznościach; przywiódł im na pamięć, jak przed 22 laty, składali podobne hołdy Ojcu Panującego dziś Monarchy, i skończył zapewnieniem, że lubo przysięga wykonaną będzie przez sto osób, jednak powtórzą ją z zapałem serca 800,000 wiernych i gorącém przywiązaniem do tronu pałających Tyrolczyków i mieszkańców Vorarlbergu.

— Kantata P. Gansbacher, wykonywana w przedwieczór składania hołdów, zyskała powszechne zadowolenie Najwyższych Osób. W tym dniu zachwycał Lanner publiczność w teatrze. Bal dworski był nader świetny. Cesarz bawił na nim przez godzinę. Strzelanie do celu rozpoczął sam Monarcha; powietrze było czyste, a promienie słoneczne, przechodzące przez lekkie mgły, otaczające gór, wierzchołki tworzyły widok czarujący.

— W bliskości Insbruku, w Hal, zapadły dwa domy, w których nocowali młodzi strzelce góralscy, i z nich 23 ludzi gruzami swemi zasypały. Pogrzeb tych nieszczęśliwych odbywał się uroczyście na drugi dzień po obrzędzie składania hołdu.

Dnia 17.

Cesarz z Dostojną swą Małżonką, wysłuchawszy nabożeństwa w kościele dworskim o godzinie 8-ej, opuścił nasze miasto o 9½, udając się w dalszą podróż do Medyolanu. Ludność całego Insbruku żegnała Monarchę głośnemi okrzykami. Arcy-Xiążęta Franciszek, Karol i Ludwik zostali tu jeszcze dla oglądania znajdujących się zakładów, zaś Arcy-Xiąże Jan poprzedził w podróży N. Cesarza. (*G.R.K.P.*)

Francya.

Paryż, dnia 20 Sierpnia.

Szybki powrót Xięcia Joinville z obozu pod Lunevillem, objaśnia przedwczora podpisany przez Króla patent, mocą którego pomieniony Xiąże mianowany został, jako Kapitan fregaty, dowódzcą korwety *Créole*. Statek ten stoi w Brest i ma 24 dział na swym pokładzie; przeznaczonym zaś jest do wzmocnienia eskadry, stojącej w zatoce Mexykańskiej. Xiąże odjedzie około 20 b. m. do Brestu, zkąd do Mexyku odpłynie. Na pierwszą wiadomość o przygotowaniach do wojny z Mexykiem, pośpieszył Xiąże z mórz dalekich, błagając o pozwolenie, by mógł mieć udział w tej wyprawie, pod dowództwem Kontr-Admirała Baudin; Król nie mógł odmówić temu żądaniu.

— Do Tulonu przybył w nocy z 13 na 14 b. m. statek parowy *le Vautour*, z wiadomościami z Algieru. Jenerał Guenéheuc przybył do tego miasta, udając się na odbywanie przeglądu w Oranie. Jen. Galbois zboczył do La Calle, zwiedził po drodze obronne obozy w Dréan, Nedschmeja, Guelma i Medjez-el-Hammar, a w dniu 1 Sierpnia objął dowództwo w Konstantynie. Kolumna, złożona od 800 do 1000 ludzi, wyszła z Konstantyny, po odbiór należnej dani od pogranicznych pokoleń

дуемой съ пограничныхъ поколѣній дани. Всѣ безъ сопротивленія заплатили дань сію, даже и тѣ, которые уже нѣсколько лѣтъ сряду не хотѣли платить оной Ахмедъ-Бею. Въ Алжирѣ все спокойно. Нигдѣ не замѣтно военныхъ приготовленій, впрочемъ, въ Алжирскомъ Монитерѣ совѣтуютъ Колонистамъ не отдалятся отъ своихъ осѣдлостей безъ достаточнаго прикрытія. Въ одномъ изъ нумеровъ этого журнала, помѣщено распоряженіе Генералъ-Губернатора, объ учрежденіи въ Бонѣ уголовнаго Суда и приказъ по войскамъ, въ коемъ сказано, что солдатамъ выдаваемъ будетъ, кромѣ получаемаго ими вина, кофе, три раза въ недѣлю, въ продолженіи текущихъ двухъ жаркихъ мѣсяцевъ. (*П.Г.Ц.П*)

22-го Августа.

Баронъ Александръ Гумбольдъ прибылъ въ Парижъ; онъ присутствовалъ третьяго дня въ засѣданіи Академіи Наукъ и радостно привѣтствуемъ былъ учеными своими сотоварищами.

— Французскіе Епископы получили Папское постановленіе касательно смѣшенныхъ браковъ.

— Генералъ Рапатель прибывшій сюда 19 ч. имѣлъ вчера у Короля аудіенцію. Потомъ Король предсѣдательствовалъ въ Совѣтѣ, къ которому приглашенъ Маршалъ Жераръ. Совѣтъ продолжался отъ 2 до 6 час. Сегодня утромъ Графъ Моле съ депешами полученными чрезъ Курьера изъ Берлина, немедленно отправился въ Тюйльери. Посему депеши сіи кажется важнаго содержанія.

— Вооруженія въ Брестѣ едва менѣе значительны, какъ въ Тулонѣ. Карабельный Капитанъ Тюрпенъ, командуетъ фрегатомъ *Нереида*, который назначенъ для перевезенія Контръ-Адмирала Бодена и имѣетъ на палубѣ 300 пушекъ, кромѣ того принадлежатъ къ экспедиціи три фрегата и одна корвета.

24-го Августа.

Герцогиня Орлеанская съ 23 на 24 ч. ночью почувствовала первую боль. Въ 10 час. предъ полуднемъ вся Королевская фамилія собралась въ Марсанскомъ Павильонѣ. Въ 11 час. прибыли всѣ Министры и приглашенные свидѣтели. На первый слухъ народъ двинулся въ Тюйльерійскій садъ. Ея Выс. разрѣшилась отъ бремени въ 2¾ часа. Графъ Моле вышелъ и объявилъ рожденіе Принца; Префектъ Полиціи Г. Гавриль Делессеръ, сообщилъ извѣстіе на биржѣ. Залпы изъ дома инвалидовъ начались спустя 10 мин. послѣ 3 час. Парижскій Архіепископъ, сдѣлалъ новорожденному предварительное крещеніе; онъ получилъ имена Людвикъ Филипъ Албертъ.

— Графъ Паленъ возвращаясь съ Эмскихъ водъ вчера прибылъ въ Парижъ.

— Сегодняшній Монитеръ увѣдомляетъ, что чрезв. Посолъ и Полномочн. Министръ Португальской Королевы Виконтъ Перейра, въ особенной аудіенціи поднесъ Королю письмо отъ своей Королевы.

— Изъ Бордо отъ 22 Августа получена слѣдующая телегр. депеша: „15 ч. сдѣланъ проломъ предъ Мореллою, 16 ч. городъ взятъ приступомъ войсками Королевы и гарнизонъ взятъ въ плѣнъ. Бѣжавшіе принесли извѣстіе въ Фаварру. (*A.P.S.Z.*)

Англія.

Лондонъ, 22-го Августа.

Вчера по полудни дворъ отправился въ Виндзоръ. Когда Королева въ Пикадилли проѣзжала чрезъ тріумфальныя ворота находящіяся противу дома Герцога Веллингтона и при которыхъ собралось много пристойно одѣтыхъ особъ, чтобы видѣть Ея Велич., одинъ человѣкъ выступилъ изъ толпы и такъ сильно бросилъ письмо въ карету, что оно попало прямо въ лице Королевѣ. Однако Ея Вел. казалось нисколько не встревожилась, но спокойно взглянула на этого человѣка, который вдругъ задержанъ однимъ полицейскимъ чиновникомъ и взятъ подъ стражу, гдѣ останется до тѣхъ поръ пока не разрѣшитъ Ея Вел. Это одинъ Ирландской уроженецъ и по его показанію онъ служилъ въ военной службѣ. Онъ утверждаетъ, что несправедливо лишенъ нѣсколькихъ сотъ фунтовъ стер.

— Общество естественныхъ наукъ въ Нюкестлѣ получило въ подарокъ отъ Императора Всероссійскаго полное собраніе найденныхъ въ Россіи и въ Сибири минераловъ, содержащее 980 штукъ.

— По письму одного Француза изъ Константинополя отъ 28 Іюля, между Лордомъ Понсонби и Адмираломъ Руссеномъ какъ будто господствуетъ большое несогласіе, и полагали, что тотъ или другой будетъ отозванъ. Говорятъ также, что Маршалъ Сультъ хочетъ постъ Адмирала исходатайствовать своему сыну, Маркизу Далмаціи.

— Турецкій посланникъ Ахмедъ-Фети-Паша, прибылъ сюда; въ свитѣ его находятся: первый Секретарь Сами-Эфенди и переводчикъ Аракель-Дадіянъ; сегодня онъ имѣлъ совѣщаніе съ Лордомъ Пальмер-

Wszystkie złożyły ją dobrowolnie, nawet i te, które od wielu lat Achmet-Bejowi opłacać nie chciały. W okolicach Algieru panuje spokojność; nie spostrzegano żadnych poruszeń wojennych; jednak Monitor Algierski radzi osadnikom nie wydalać się ze swych siedzib bez dostatecznej straży. W jednym z numerów tego dziennika umieszczone jest rozporządzenie Jenerał-Gubernatora, ustanawiające sąd kryminalny w Bonie, tudzież rozkaz do wojska, że żołnierze, prócz wina, dostawać będą kawę trzy razy na tydzień, w tych dwóch gorących miesiącach. (*G.R.K.P.*)

22-go Sierpnia.

Baron Alexander Humboldt przybył do Paryża i był zawczora obecnym na posiedzeniu Akademii umiejętności, gdzie został radośnie powitany przez swych uczonych towarzyszow.

— Biskupi Francuzcy otrzymali breva Papiezkie, względem mieszanych związkow małżeńskich.

— Jenerał Rapatel, który d. 19 tu przybył, miał wczora audyencyą u Króla. Potém prezydował Król na radzie, na którą był wezwany Marszałek Gérard. Dzisia rano Hrabia Molé udał się do Tuilleryów z depeszami, które otrzymał przez gońca z Berlina. Podług tego, treść ich zdaje się bydź ważną.

— Uzbrojenia w Brest nie są mniej znaczące, jak w Tulonie. Kapitan okrętowy Turpin dowodzi fregatą *Nereïde*, która jest przeznaczoną do przewiezienia Kontr-Admirała Baudin i ma 300 dział na swoim pokładzie. Należą do tej wyprawy trzy fregaty i jedna korweta.

Dnia 24-go.

Xiężna Orleańska w nocy z d. 23 na 24 uczuła pierwsze boleści. O godz. 10 przed południem cała rodzina Królewska zgromadziła się w pawilonie Marsan. O godz. 11 przybyli wszyscy Ministrowie i zaproszeni świadkowie. Na pierwszą pogłoskę lud ruszył do ogrodu Tuilleryjskiego. Rozwiązanie nastąpiło o 3 kwadransach na 3. Hrabia Molé wyszedł i ogłosił narodzenie się Xięcia; Prefekt Policyi, P. Gabryel Dellessert, udzielił wiadomość na giełdzie. Salwy z domu Inwalidów zaczęły się w 10 minut na 4. Arcybiskup Paryzki udzielił chrzest poprzedniczy nowonarodzonemu. Ma on otrzymać imiona Ludwik Filip Albert.

— *Monitor* dzisiejszy donosi, że Poseł Nadzwyczajny i Minister Pełnomocny Królowej Portugalskiej, Vice-Hrabia Perreira, na szczególnej audyencyi złożył Królowej list swojej Monarchini.

— Hrabia Pahlen z wód Emskich na powrót przybył do Paryża.

— Z Bordeaux 22 Sierpnia otrzymano następującą depeszę telegraficzną: „D. 15 zrobiono wyłom przed Morellą, d. 16 miasto wzięte szturmem przez wojska Królowej a załoga dostała się w niewolę. Zbiegowie przynieśli wiadomość do Favarra. (*A.P.S.Z.*)

Anglia.

Londyn, dnia 22-go Sierpnia.

Wczora po południu dopiero dwór udał się do Windsor. Gdy Królowa w Picadilly jechała przez bramę tryumfalną, leżącą naprzeciwko mieszkania Xęcia Wellingtona, i przy której zgromadziła się wielka liczba przystojnie ubranych osob, dla widzenia Jej Kr. Mości, niejakiś człowiek wyszedł z pośrodka i rzucił list z taką mocą do pojazdu, że ten trafił wtwarz Królowej. Jednakże Jej Kr. Mość niezdawała się bydź bynajmniej przestraszoną, lecz spokojnie spójrzała na tego człowieka, którego natychmiast ujął urzędnik policyjny i oddał pod straż, gdzie dotąd pozostanie, nim nie będzie względem niego wiadoma wola Królowej. Człowiek ten jest Irlandczyk i podług wyznania, służył w wojsku, Utrzymuje on, że niesprawiedliwie pozbawiony został kilkuset funtów szter.

— Towarzystwo nauk przyrodzonych w Newcastle otrzymało od Cesarza Jego Mości Rossyjskiego zupełny zbiór znalezionych w Rossyi i Syberyi minerałów, 980 sztuk zawierający.

— Podług listu pewnego Francuza z Konstantynopola pod 28 Lipca, umieszczonego w Times, między Lordem Ponsomby a Admirałem Roussin miały zajść tak znaczne nieporozumienia, iż sądzono, że jeden lub drugi odwołany bydź musi. Dodają, że Marszałek Soult chce się wystarać posady Admirała Roussin dla swojego syna, Margrabiego Dalmacyi.

— Poseł Turecki Achmed-Fethi-Basza przybył tu, mając w swym orszaku pierwszego Sekretarza Sami-Effendi i tłumacza Arakal Dadian; dziś miał naradę z Lordem Palmerston, przez którego był następnie przedsta-

стономъ, который, послѣ того, представилъ его Королевѣ въ Букингамскомъ дворцѣ. (*A.P.S.Z.*)

Португалія.
Лиссабонъ, 7-го Августа.

Взятіе въ плѣнъ Ремешада весьма важно для правительства. Въ продолженіи пяти лѣтъ сопротивлялся онъ законнымъ властямъ и разсѣвалъ ужасъ въ провинціяхъ Алгарбіи и Алемтехо. Въ молодыхъ лѣтахъ предназначенъ онъ былъ въ духовное званіе, но послѣ оставилъ оное и женился. Въ царствованіе Д. Мигуеля былъ офицеромъ въ баталіонѣ охотниковъ Королевской службы; въ послѣдствіи жилъ спокойно въ деревнѣ; въ 1833 году собравъ вооруженныхъ поселянъ, велъ онъ партизанскую войну. Смерть его уничтожитъ его партію и обезпечитъ миръ. (*О.Г.Ц.П.*)

Швейцарія.
Люцернъ, 19-го Августа.

Вчера прибылъ сюда неожидаемо Россійскій Посланникъ. Въ Интерлакенѣ получилъ онъ чрезъ курьера порученіе, которое здѣсь долженъ исполнить.

— Изъ Турговіи увѣдомляютъ: „Совѣтъ правительства въ отношеніи Французской ноты представленной ему сеймомъ опредѣлилъ: „Что имѣющееся въ виду обстоятельство, есть просто *полицейское происшествіе*, почему принадлежитъ къ малому Совѣту: „На таковое преложеніе Совѣтъ сей опредѣлилъ: „Требованіе сo стороны Франціи, удалить Людвика Наполеона, неможетъ быть дозволено Турговскимъ Кантономъ."

— Швейцарскіе журналы утверждаютъ, что Принцъ Людвикъ Наполеонъ не только не оставитъ добровольно Швейцаріи, но даже пробудетъ тамъ до окончанія дипломатическихъ споровъ. (*G. C.*)

Швеція и Норвегія.
Стокгольмъ, 14-го Августа.

Новый законъ дозволяющій евреямъ на равнѣ съ прочими пользоваться Гражданскими законами, встрѣчаетъ много сопротивленія въ здѣшнихъ оппозиціонныхъ журналахъ, которые утверждаютъ, что подобный законъ требуетъ участія чиновъ. (*G. C*)

Италія.
Флоренція, 10-го Августа.

Графиня Липона (сестра Наполеона, вдова Мюрата), возвратясь сюда на прошлой недѣлѣ изъ Парижа, нашла запечатаннымъ свой домъ. Это была мѣра предосторожности въ пользу ея, ибо Генералъ Макдональдъ находившійся прежде въ Австрійской службѣ, а потомъ обрученный съ нею по смерти Мюрата, скончался въ отсутствіи ея. Графиня четверымъ своимъ дѣтямъ уступила половину пенсіона назначенного ей въ Парижѣ; так. обр. получать пособіе два ея сына живущіе въ Америкѣ и содержащіеся тамъ собственными способами. (*G. C.*)

Сѣверо-Американскіе Соединенные Штаты.
Ню-Іоркъ, 6-го Августа.

Отличный пріемъ оказанный Англійскою Королевою сыну Президента Соединенныхъ Штатовъ, Г. Джону фанъ Бурену вовремя пребыванія его въ Лондонѣ, жители Уніи почитаютъ для себя очень лестнымъ и расположеніе къ Англичанамъ сдѣлалось отъ сего опять дружественнымъ. Однако, несмотря на это, полагаютъ, что правительство рѣшилось несоглашаться съ Великобританіею на счетъ споровъ о границахъ. Съ Канадскихъ границъ извѣстія объ отношеніи приграничныхъ жителей обѣихъ сторонъ, теперь опять благопріятнѣе. Поступки Графа Дургама здѣсь вообще одобряютъ, а также и письма получаемые изъ Канады, выражаются въ подобномъ же смыслѣ.

— Цѣна всего золота добытаго въ продолженіи послѣднихъ 10 лѣтъ, во всѣхъ рудникахъ Соединенныхъ Штатовъ, составляетъ до 30 мил. долларовъ.

— Послѣдняя оспенная эпидемія между Индѣйцами, будто похитила ихъ болѣе 100,000 чел.

— Жаръ здѣсь очень великъ; въ другихъ, лежащихъ на Атлантическомъ морѣ, городахъ онъ даже былъ безпримѣрный; несмотря на то въ этихъ мѣстахъ вовсе не было эпидеміи, напротивъ того пользуются самымъ лучшимъ здоровьемъ. Также извѣстія о состояніи жатвы хлѣба, особенно пшеницы, со всѣхъ частей Уніи совершенно благопріятны; только продолжительная засуха повредила нѣсколько картофель. (*A.P.S.Z.*)

Соединенные Штаты. *Ла Плата.*
Буэносъ Айресъ, 20-го Іюня.

29 Мая въ Палатѣ представителей было чрезвычайное засѣданіе, по поводу Французской блокады, а также по сему предмету принята была нота отъ Президента. Актъ сей заключаетъ въ себѣ даже

---

wiony Królowej w pałacu Buckingham. (*A.P.S.Z.*)

Portugalia.
Lisbona, d. 7-go Sierpnia.

Ujęcie Remeszyda jest nader ważnym dla Rządu wypadkiem. Przez pięć lat opierał się on władzy i rozsiewał postrach w Algarbii i Alemtejo. Z młodości był przeznaczony do służby kościelnej, potém porzucił ten stan i ożenił się. Za panowania D. Miguela był chorążym w batalionie ochotników Królewskich. Później mieszkał spokojnie na wsi. Od roku 1833 zgromadził około siebie uzbrojonych wieśniaków i prowadził wojnę sposobem gerylasów. Śmierć jego zapewni pokój i posłuży do zupełnego wytępienia jego stronników. (*G.R.K.P.*)

Szwajcarya.
Lucerna, 19-go Sierpnia.

Dnia wczorajszego przybył tu niespodzianie Poseł Rossyjski. W Interlaken otrzymał przez gońca zlecenia, którym tu zadość uczyni.

— Donoszą z Turgowii: „Rada Rządowa, postanowiła względem noty francuzkiej, którą jej z Sejmu nadesłano: „Że okoliczność, o którą rzecz idzie, jest prostém *wydarzeniem policyjném*, z którego to powodu, należy do kompetencyi Małej Rady.“ Na wniosek podobny, postanowiła taż Rada: „Żądane ze strony Francyi oddalenie Ludwika Napoleona, nie może być przez Kanton Turgowii dozwolone.“

— Dzienniki Szwajcarskie twierdzą, że Ludwik Napoleon nie tylko dobrowolnie nie opuszcza Szwajcaryi, ale nawet w niej bawić będzie aż do ukończenia sporów. (*G. C.*)

Szwecya i Norwegia.
Sztokolm, 14-go Sierpnia.

Nowe prawo o nadaniu żydom równości w używaniu praw obywatelskich, znajduje wiele przeciwności w tutejszych dziennikach oppozycyjnych, które utrzymują, że podobne prawo potrzebuje spółdziałania stanów. (*G. C*)

Włochy.
Florencya, 10 Sierpnia.

Hrabina Lipona (siostra Napoleona, wdowa po Muracie), wróciwszy tu w zeszłym tygodniu z Paryża, znalazła dom swój zapieczętowany. Był to środek ostróżności, użyty dla jej dobra, ponieważ Jenerał Macdonald, dawniej w służbie austryackiej zostający, z którym ona po śmierci Murata była zaślubiona, umarł podczas jej nieobecności. Hrabina odstąpiła czworgu dzieciom swoim połowę pensyi, przyznanej sobie w Paryżu; tym sposobem, otrzymają bardzo pożądane wsparcie dwaj jej synowie, mieszkający w Ameryce i z własnych tamże utrzymujący się środków.

Stany Zjednoczone Ameryki Północnej.
New-York, 6 Sierpnia.

Z odznaczenia, jakie okazała Królowa Angielska synowi Prezydenta Stanów Zjednoczonych, P. John van Buren, podczas pobytu jego w Londynie, obywatele Unii są bardzo zadowolni, i sposób myślenia dla Anglii znowu się przez to stał przyjaźniejszym. Pomimo to jednakże rozumieją, że Rząd postanowił nieczynić żadnego przyzwolenia w sporze o granice z Brytanią Wielką. Od granic Kanady wiadomości o stosunkach mieszkańców granic obustron teraz są znowu pomyślniejsze. Postępowanie Hrabiego Durham powszechnie tu jest chwalone, listy otrzymywane z Kanady, w podobnyż wyrażają się sposób.

— Wartość wszystkiego złota, wydobytego w ostatnich 10 latach w kopalniach Stanów Zjednoczonych, wynosi na 30 mill. dollarów.

— Ostatnia epidemia ospy pomiędzy Indyanami, miała sprzątnąć ich do 100,000.

— Upał tu jest bardzo wielki; w innych miastach nad Atlantyckim Oceanem położonych, był nawet bezprzykładny; pomimo to, w miejscach tych zgoła nie było epidemii, lecz nawet dobre utrzymuje się zdrowie. Również wiadomości o stanie żniwa, a szczególniej pszenicy, ze wszystkich części Unii bardzo są pomyślne; tylko kartofli nieco zaszkodziła długo trwająca susza. (*A.P.S.Z.*)

Stany Zjednoczone. *La Plata.*
Buenos Ayres, 20 Czerwca.

Izba reprezentantów odbywała w dniu 29 Maja nadzwyczajne posiedzenie, z powodu blokady francuzkiej, i otrzymała w tym przedmiocie posłannictwo prezydenta. Akt ten zawiera nawet wypowiedzenie wojny

объявленіе войны Франціи. Полагаютъ что представители утвердятъ распоряженія президента; недостаетъ только правительству денегъ. Генералъ Розасъ никогда несогласится на требованія Франціи, а потому блокада будетъ продолжаться до тѣхъ поръ, пока другой Президентъ не будетъ назначенъ. (*О.Г.Ц.П.*)

Турція.

Смирна, 28-го Іюля.

27 с. м. было здѣсь нѣсколько ударовъ землетрясенія; послѣдніе удары были довольно сильны. Явленіе сіе продолжалось около 10 секундъ и ощущаемо было на протяженіи нѣсколькихъ миль. (*О.Г.Ц.П.*)

Мексика.

Тампико, 1-го Іюля.

Блокировка Французскихъ портовъ Мексиканскою эскадрою продолжается и неслышно, отъ чего можно ожидать скораго прекращенія таковой блокировки. Мексиканцы держатся твердо и рѣшились нездаваться на требуемыхъ условіяхъ, съ другой стороны и Французы кажется нехотятъ отказаться отъ своихъ требованій и ожидаютъ только подкрѣпленія своей эскадры, чтобы начать бомбардировку Веракруцъ. На берегахъ дѣлаются военныя приготовленія. Если ненаступитъ скоро перемиріе, то полагаютъ, что Французы увеличатъ еще свое требованіе въ слѣдствіе умножившихся расходовъ, къ которымъ они принуждены, по причинѣ не согласія до сихъ поръ съ противной стороны на миръ. (*A.P.S.Z.*)

Смѣсь.

Свѣдѣнія о вспомогательныхъ для крестьянъ Банкахъ.

Запасные хлѣбные магазины, для вспоможенія казеннымъ крестьянамъ, на островѣ Эзелѣ учреждены были отъ казны еще въ 1766 году. Изъ нихъ, на общемъ положеніи, производились нуждающимся ссуды того хлѣба, съ прибавкою нѣкотораго на заемъ роста хлѣбомъ же.

Къ 1793 году, накопилось въ этихъ магазинахъ до 5830 четвертей хлѣба. Такое количество далеко превышало ежегодную потребность, и потому было положено на вспоможеніе казенныхъ крестьянъ оставить половину этого хлѣба въ магазинѣ, а другую продать. Вырученныя отъ продажи деньги, 11,710 руб., были обращены во *Вспомогательный капиталъ* для денежныхъ ссудъ крестьянамъ, имѣющимъ нужду въ пособіи такого рода.

Въ 1822 году, не смотря на повторенныя продажи лишняго хлѣба, запасъ въ магазинѣ опять возросъ до 5000 четвертей, а вспомагательный денежный капиталъ составлялъ уже 58,300 рублей, изъ коихъ производились ссуды и вспоможенія крестьянамъ. Послѣдствія сего учрежденія вполнѣ соотвѣтствовали ожиданіямъ Правительства казенныхъ крестьянъ; пользуясь разсудительно симъ благодѣяніемъ, они видимо поправились въ своемъ хозяйствѣ, въ коемъ водворились порядокъ и довольство.

Видя такой счастливый успѣхъ, Эзельское дворянство пожелало распространить сіе благодѣяніе и на помѣщичьихъ крестьянъ. Всегда готовое на всякую жертву для общей пользы, оно положило: отпустить крестьянамъ всѣ считающіеся на нихъ по 1818 годъ помѣщичьи недоимки, и сверхъ того, собравъ между собой 14,000 рублей, для основанія вспомогательнаго для нихъ капитала *), испросить Высочайшее соизволеніе на пріобщеніе сей суммы къ вышепомянутому капиталу казенныхъ крестьянъ, съ тѣмъ, чтобы впредь производить изъ него денежныя ссуды вообще всѣмъ, какъ казеннымъ такъ и помѣщичьимъ крестьянамъ. По полученіи на то Высочайшаго разрѣшенія, въ 1823-мъ году, открытъ на Эзелѣ *Общій крестьянскій вспомогательный Банкъ*, управляемый Коммиссіею, состоящею изъ членовъ, отъ казны, и отъ дворянства назначаемыхъ. Главныя начала, на коихъ основано это управленіе, заключаются въ слѣдующемъ:

1) *Безвозвратныя ссуды* выдаются крестьянамъ: подвергнувшимся какому либо, не по своей винѣ несчастію, какъ то: пожару отъ молніи, граду, скотскому надежу и т. п.

2) *Ссуды съ возвратомъ* или займы на 1, 2 и 3 года, со вносомъ умѣреннаго при уплатѣ роста (процентовъ) дѣлаются крестьянамъ, желающимъ предпринять по хозяйству своему какое нибудь значительное улучшеніе, какъ то: осушеніе болотъ, разчистку и разработку пустырей, уводненіе луговъ посредствомъ водопроводныхъ каналовъ, и т. п. Эти ссуды опредѣляются по соображенію дѣйствительной потребности и благонадежности заемщика.

3) Такія же ссуды производятся извѣстнымъ

*) Надобно замѣтить, что на Эзелѣ число казенныхъ крестьянъ далеко превышаетъ число помѣщичьихъ.

Francyi. Sądzą, że reprezentanci potwierdzą postępowanie prezydenta. Braknie tylko Rządowi pieniędzy. Jenerał Rosas nigdy nie przyzwoli na żądania Francyi; zatém blokada będzie się ciągnąć, póki inny Prezydent mianowanym nie zostanie. (*G.R.K.P.*)

Turcya.

Smirna, 28 Lipca.

W dniu 27 Lipca dało się uczuć kilkakrotne trzęsienie ziemi, którego ostatnie uderzenie były dosyć silne. Trwało blizko 10 sekund i rozciągało się na mil kilka. (*G.R.K.P.*)

Mexyk.

Tampico, 1 Lipca.

Blokada Portow Mexykańskich przez eskadrę Francuzką trwa ciągle i nie słychać jeszcze, zkąd spodziewać się należy prętkiego jej podniesienia. Mexykanie są nieugięci i postanowili niepoddawać się pod żądanemi warunkami. Z drugiej strony i Francuzi nie chcą zda się odstępować swych żądań i tylko oczekują wzmocnienia swej eskadry dla rozpoczęcia bombardowania Veracruz. Jeśli wkrótce nie nastąpi ugoda, rozumieją, że Francuzi wtedy, skutkiem powiększonych wydatków, do których zmuszeni byli przez dotychczasowe opieranie się Mexykanów, podwyższą jeszcze swe pretensye. (*A.P.S.Z.*)

Rozmaitości.

Wiadomość o Zapomogowych Bankach dla włościan.

Zapaśne magazyny zbożowe, dla zapomogi włościan skarbowych, na wyspie Oesel założone były przez skarb jeszcze w roku 1766. Z nich na ogólnej ustawie czyniona była potrzebującym pożyczka zboża, z dodatkiem niejakiego od pożyczki przyrostu także zbożem.

Do roku 1793 zebrało się w tych magazynach do 5830 czetwierti zboża. Ilość ta daleko przechodziła coroczną potrzebę, przeto postanowiono było na zapomogę włościan skarbowych zostawić połowę tego zboża w magazynie, a drugą przedać. Otrzymane z przedaży pieniądze, 11,710 rubli, były obrócone na *kapitał zapomogowy* dla pieniężnych pożyczek włościanom, mającym potrzebę pomocy takiego rodzaju.

W roku 1822, pomimo powtórnego sprzedania nadpotrzebnego zboża, zapas w magazynie urosł znowu do 5,000 czetwierti, a zapomogowy kapitał pieniężny wynosił już 58,300 rubli, z których czyniono pożyczki i wsporoożenie włościanom. Skutki tego zakładu zupełnie odpowiadały oczekiwaniom Zarządu włościan skarbowych: użytkując rozsądnie z tego dobrodziejstwa, włościanie widocznie się poprawili w swej gospodarce, w której usadowiły się porządek i dostatek.

Widząc tak szczęśliwy skutek, Dworzaństwo Ezelskie zażądało rozciągnąć to dobrodziejstwo i na włościan obywatelskich. Zawsze gotowe na wszelką ofiarę dla dobra ogólnego, Dworzaństwo postanowiło: darować włościanom wszystkie liczące się na nich obywatelskie zaległości do roku 1818, i oprócz tego, zebrawszy między sobą 14,000 rubli, na zakład zapomogowego dla nich kapitału *), wyjednać Najwyższe zezwolenie na przyłączenie tej summy do wyżej pomienionego kapitału włościan skarbowych, z tym warunkiem, ażeby odtąd wydawać z niego pieniężne pożyczki wszystkim w ogólności, tak skarbowym jako i obywatelskim włościanom. Po otrzymaniu na to Najwyższego dozwolenia, w roku 1823 otwarty został na wyspie Oesel *Ogólny włościański Bank zapomogowy*, zarządzany przez Kommissyą, składającą się z członków, od skarbu i od dworzaństwa naznaczonych. Główne zasady, które są osnową tego zarządu, zawierają się w tém, co następuje:

1) *Pożyczki bez zwrótu* robią się włościanom, uległym jakiemukolwiek, nie z własnej winy nieszczęściu, jako to: pożarowi od piorunu, gradobiciu, upadkowi bydła i t. p.

2) *Pożyczki z powrótem* czyli pożyczki na 1, 2 i 3 lata, z wnoszeniem umiarkowanego przy wypłacie przyrostu (procentow) wydają się włościanom, chcącym przedsięwziąć w swém gospodarstwie jakiekolwiek znaczne ulepszenie, jako to: osuszenie błot, trzebieże, wyrabianie pustoszy, zalewanie łąk za pomocą kanałow i t. p. Pożyczki te naznaczają się podług rzeczywistej potrzeby i pewności pożyczającego.

3) Takież pożyczki dają się znanym ze swej sta-

*) Należy uważyć, że na wyspie Oesel liczba włościan skarbowych daleko przewyższa liczbę obywatelskich.

старательнымъ хозяевамъ, на обзаведенiе себя лучшимъ скотомъ и лошадьми, полевымъ орудiемъ, отличными сѣменами и т. п.

4) *Ссуды* крестьянскимъ *общинамъ* выдаются не ниже 500 рублей и не свыше 6,000 рублей, при достаточномъ обезпеченiи вѣрности уплаты.

5) *Ссуды личныя* крестьянамъ выдаются не менѣе 25 руб. и не свыше 300 р. на каждаго.

6) Въ запасномъ магазинѣ положено имѣть всегда въ наличности не менѣе 6,000 и не болѣе 10,000 лофовъ, (3 лофа равны 1 четверти). Весь сверхъ того оказывающiйся въ запасѣ хлѣбъ продается, и выручаемыя деньги прiобщаются къ вспомогательному капиталу.

На основанiи сихъ общихъ правилъ, не стѣсняясь впрочемъ формами, а соображая всегда свои распоряженiя съ обстоятельствами и съ истинною потребностiю, Коммиссiя выдавала (по десятилѣтней сложности) безвозвратныхъ ссудъ по 3,545 рублей въ годъ. Не смотря на то, вспомогательный капиталъ къ 1 Января 1838 года возросъ до 101,662 рублей а въ запасномъ крестьянскомъ магазинѣ было въ наличности: ржи 3183 четверти, ячменя 1499½ четвертей. Такимъ образомъ цѣль сего общеполезнаго учрежденiя исполнена; богатымъ хлѣбнымъ запасомъ всегдашнее безнужное продовольствiе крестьянъ Эзельскихъ совершенно обезпечено, а благоразумнымъ употребленiемъ выдаваемыхъ имъ изъ вспомогательнаго капитала различныхъ денежныхъ ссудъ, хозяйства ихъ годъ отъ года усовершенствуются и порядокъ и довольство въ нихъ возрастаютъ.

Такое благодѣтельное дѣйствiе сего учрежденiя не могло не обратить на себя особаго вниманiя дворянскихъ сословiй въ Прибалтiйскихъ нашихъ губернiяхъ. Исполненные всегдашнимъ желанiемъ содѣйствовать всѣми отъ нихъ зависящими способами къ упроченiю благосостоянiя своихъ крестьянъ, благородныя Рыцарства, Лифляндское, Эстляндское и Курляндское, занялись также изыскиванiемъ средствъ для учрежденiя у себя вспомогательныхъ Банковъ, которые заводятся уже по примѣру Эзельскаго, съ нѣкоторыми измѣненiями, по соображенiю мѣстныхъ обстоятельствъ.

Въ Лифляндiи продовольствiе крестьянъ хлѣбомъ и сѣменами обезпечено съ избыткомъ, имѣющимися на законномъ положенiи въ крестьянскихъ магазинахъ запасами хлѣба *), и потому оставалось еще составить *денежный вспомагательный капиталъ*. На сей конецъ Лифляндское Рыцарство общимъ согласiемъ положило:

1) По числу душъ мужеска пола, внести отъ себя по 25 коп. съ каждой, на первое основанiе того капитала, и

2) По примѣру Эзеля, изъ хлѣбныхъ запасовъ въ общинныхъ крестьянскихъ магазинахъ, продавать ежегодно 20 часть хлѣба и выручаемыя за то деньги прiобщать къ тому же капиталу.

Это предположенiе, удостоившись Высочайшаго соизволенiя и утвержденiя, приведено въ исполненiе, и по учиненiи такого же сбора по казеннымъ аренднымъ имѣнiямъ, составился нынѣ вспомогательный капиталъ въ 106,158 руб. 90 коп. сереб., для крестьянъ казенныхъ и помѣщичьихъ. Управленiе этимъ капиталомъ и употребленiе его соотвѣтственно основной благотворной цѣли, возложено на Коммиссiю, составленную по образцу Коммиссiи, на Эзелѣ существующей; она руководствуется тѣми же, вышеизъясненными основными правилами, съ нѣкоторыми только измѣненiями по мѣстнымъ обстоятельствамъ.

Такимъ образомъ, Лифляндскiй Вспомогательный Банкъ основанъ и принятъ нашими поселянами съ живѣйшею благодарностiю. По примѣрному исчисленiю, вспомогательный капиталъ, въ теченiи первыхъ двадцати лѣтъ, чрезъ ежегодное приращенiе процентовъ и продажу избыточнаго въ запасныхъ магазинахъ хлѣба, долженъ составить 186,200 рублей серебромъ. При постоянномъ доброжелательномъ управленiи и справедливомъ распредѣленiи ссудъ, на соотвѣствующее цѣли ихъ употребленiе, нѣтъ сомнѣнiя, что учрежденiе этого Вспомогательнаго Банка болѣе и болѣе утвердится, и что возрастающiй капиталъ представитъ не только намъ, но и потомкамъ нашимъ, вѣрный и надежный оплотъ противъ всякихъ непредвидимыхъ по сельскому хозяйству несчастiй, и неизсякающiй источникъ оживленiя сельской промышленности и благосостоянiя крестьянъ.

Августъ фонъ Гагемейстеръ.

Мыза Готгардсберъ
17 Iюля 1838. (З. Г.)

*) Въ Лифляндiи, по 7 ревизiи, считалось 247,000 душъ мужеска пола, а по 8 оказалось 308,077 душъ. На нихъ состоитъ нынѣ въ крестьянскихъ запасныхъ магазинахъ 308,750 четвертей разнаго хлѣба.

ranności gospodarzom, na opatrzenie siebie w lepsze bydło i konie, narzędzia rolnicze, dobre nasiona i t. p.

4) *Pożyczki gminom* włościańskim wydają się nie w mniejszej ilości nad rubli 500 i nie w większej nad 6,000 rubli, przy dostateczném zabezpieczeniu wypłaty.

5) *Pożyczki osobiste* włościanom wydają się nie mniej nad 25 rubli i nie więcej nad 300 rubli dla każdego.

6) W magazynie zapaśnym postanowiono mieć zawsze w gotowości nie mniej, jak 6,000 i nie więcej, jak 10,000 lofow (3 lofy równe są 1 czetwierci). Całe nad tę ilość okazująca się w zapasie zboże, ma bydź przedawane, a otrzymane pieniądze przyłączają się do kapitału zapomogowego.

Na osnowie tych ogólnych prawideł, nie ścieśniając się z resztą formami, ale stosując zawsze swe rozporządzenia do okoliczności i prawdziwej potrzeby, Kommissya wydawała (w proporcyi dziesięcioletniej) pożyczek bez powrótu po 3,545 r. na rok. Pomimo tego, kapitał zapomogowy do 1-go Stycznia 1838 roku urosł do 101,662 rubli; a w zapasowym magazynie włościańskim było w gotowości: żyta 3,183 czetwierti, i jęczmienia 1,499½ czetwierti. Tym sposobem cel tego powszechnie pożytecznego zakładu został osiągnięty: przez obfity zapas zboża statecznie bez niedostatku przeżywienia włościan wyspy Oesel zupełnie zapewniono, a przez rostropne użycie wydawanych im z kapitału zapomogowego rozmaitych pożyczek pieniężnych, gospodarstwa ich corok polepszają się, a porządek i dostatek w nich wzrastają.

Tak dobroczynne działanie tego zakładu nie mogło nie zwrócić na siebie szczególnej uwagi stanow dworzańskich w Nadbaltyckich naszych Guberniach. Przejęci stateczną żądzą przykładania się wszystkiemi od nich zależącemi środkami do utrwalenia dobrego bytu swych włościan, Szlachetne Rycerstwa, Inflantskie, Estońskie i Kurlandzkie, zajęły się także wyszukaniem środkow do założenia u siebie zapomogowych Bankow włościańskich, które się już zakładają na wzór Oeselskiego, z niektóremi odmianami, stosownie do miejscowych okoliczności.

W Inflantach opatrzenie włościan w zboże i nasienie sowicie zabezpieczono, znajdującemi się na prawnej ustawie w magazynach włościańskich zapasami zboża **); a zatém zostawało jeszcze złożyć *pieniężny kapitał zapomogowy*. Na ten koniec Rycerstwo Inflantskie za wspólną zgodą postanowiło:

1) Podług liczby dusz płci mężkiej, wnieść od siebie po 25 kop. z każdej duszy, na pierwsze założenie tego kapitału, i

2) Na wzór wyspy Oesel, z zapasow zboża w gminnych magazynach włościańskich, przedawać corocznie 20 część zboża, wzięte za to pieniądze przyłączać do tegoż kapitału.

Projekt ten, otrzymawszy Najwyższe zezwolenie i utwierdzenie, przyprowadzony został do skutku, i po uczynieniu takiegoż poboru w skarbowych majątkach arendownych, złożył się teraz kapitał zapomogowy, do 106,158 rubli 90 kopiejek srebrem, dla włościan skarbowych i obywatelskich. Zarząd tego kapitału i jego użycie podług zasadniczego celu dobroczynnego, polecono Kommissyi złożonej na wzór Kommissyi na wyspie Oesel będącej; trzyma się ona tychże wyżej opisanych prawideł zasadniczych, z niektóremi tylko odmianami stosownie do miejscowych okoliczności.

Tym sposobem, Inflantski Bank zapomogowy został założony i przyjęty przez naszych włościan z najżywszą wdzięcznością. Podług zbliżonego wyliczenia kapitał zapomogowy, w przeciągu pierwszych lat dwudziestu, przez przyrost procentow i przedaż nadpotrzebnego w zapasowych magazynach zboża, powinien czynić 186,200 rubli srebrem. Przy statecznym dobrym zarządzie i sprawiedliwém rozdzielaniu pożyczek, na odpowiednie celowi użycie, niema wątpliwości, że założenie tego Banku Zapomogowego coraz się więcej ugruntuje, i że kapitał rosnący będzie nie tylko nam, ale i potomkom naszym, pewną ochroną przeciwko wszelkich nieprzewidzianych w gospodarstwie wiejskiém nieszczęść, i niewyczerpaném źródłem ożywienia wiejskiego przemysłu i dobrego włościan bytu.

August von Hagemejster.

Majątek Gothardsberg
17 Lipca 1838 roku. (Gaz. Rol.)

**) W Inflantach, podług 7-ej rewizyi, liczyło się 247,000 dusz płci mężkiej, a w 8-ej okazało się 308,077 dusz. Dla nich znajduje się teraz we włościańskich magazynach zapaśnych 308,750 czetwierti różnego zboża.

ВИЛЬНА. Типограф. А. Марциновскаго. Печатать дозволяется. Августа 30 д. 1838 г. — Цензоръ Стат. Совѣт. и Кав. *Левъ Боровскiй.*